

8.4.2014

JAKELUSSA MAINITUT

Asia: Valtioneuvoston yleisistunnon asettama keskushallinnon uudistusta arvioiva parlamentaarinen komitea; kansainvälisen vertailun laatiminen

Suomessa on vireillä pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukainen valtion keskushallinnon uudistustarpeita selvittävä hanke (ns. KEHU). Hankkeella tavoitellaan muun ohella hallituksen strategisen näkemyksen toimeenpanon ja vaikuttavuuden vahvistamista sekä nykyistä yhtenäisempää valtioneuvostokokonaisuutta.

Osana hanketta valtioneuvoston yleisistunto on 30.1.2014 asettanut parlamentaarisen komitean arvioimaan yhtenäisen valtioneuvoston rakenteisiin liittyviä kysymyksiä. Parlamentaarisen komitean tehtävänä on toimeksianton mukaisesti selvittää ja ehdottaa muutostarpeita erityisesti valtioneuvoston ja ministeriöiden organisatoriseen rakentamiseen, päätöksentekojärjestelmään ja johtamiseen. Komitean tulee saada työnsä päätökseen 31.1.2015 mennessä. Osamietintö jatkovalmistelun keskeisimmistä linjauksista on annettava 30.8.2014 mennessä. Parlamentaarisen komitean puheenjohtajana toimii kansanedustaja Tapani Mäkinen. Komitean asettamispäätös on tämän kirjeen liitteenä.

Osana toimeksiantonsa mukaista selvitystyötä parlamentaarinen komitea on päättänyt tehdä tiiviin kansainvälisen vertailun siitä, minkälaisia valtioneuvoston rakenteet ovat muutamissa vertailumaissa. Vertailumaiksi ovat valikoituneet Ruotsi, Tanska, Alankomaat ja Irlanti. Maat valikoituivat vertailuun pitkälti sen vuoksi, että niissä kaikissa on komitean käsityksen mukaan tehty kiinnostavaa hallinnon uudistustyötä viime aikoina.

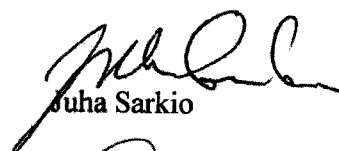
Parlamentaarisen komitean sihteeristö on laatinut vertailua varten kysymyksiä niistä asioista, joita Suomessa vireillä olevassa uudistushankkeessa selvitetään. Kysymykset koskevat valtioneuvostoa, pääministerin asemaa, valtioneuvoston organisatorista rakennetta, valtioneuvoston päätöksentekoa ja asioiden valmistelua sekä poliittisen johtamisen ja virkamiesjohtamisen välistä suhdetta. Kysymykset ovat liitteenä.

Jakelussa mainittuja suurlähetystöjä pyydetään kysymysten avulla selvittämään esimerkiksi haastatteluin asemamaansa valtioneuvoston rakenteiden toimintaa tiivistetysti. Tässä yhteydessä korostetaan, että selvitysten ei odoteta olevan pitkiä ja seikkaperäisiä, vaan tiivistettyjä vastauksia esitetyistä kysymyksistä. Lisäksi on mahdollista esittää vapaa-
muotoisia arvioita valtion keskushallinnon rakenteiden toimivuudesta.

Lisätietoja antaa parlamentaarisen komitean pääsihteeri Päivi Pietarinen
(paivi.pietarinen@vm.fi).

Komitean työaikataulusta johtuen vastaukset toivotaan viimeistään **28.4.2014**.

Osastopäällikkö,
Valtion työmarkkinajohtaja

Juhana Sarkio

Pääsihteeri

Päivi Pietarinen

Liitteet Kysely
Parlamentaarisen komitean asettamispäätös

Jakelu Suomen suurlähetystö, Tukholma
Suomen suurlähetystö, Kööpenhamina
Suomen suurlähetystö, Haag
Suomen suurlähetystö, Dublin

Tiedoksi Valtioneuvoston kanslia
Ulkoasiainministeriö / EUR-10, EUR-30

8.4.2014

KYSELY VALTIONEUVOSTON RAKENTEISTA

1. Valtioneuvostosta

1. Montako ministeriä on?
2. Onko käytössä vara- tai apulaismistereitä?
3. Montako ministeriötä on?
4. Onko hallitusohjelma luonnehdittavissa lyhyehköksi strategiseksi linja-asiakirjaksi vai yksityiskohtaisemmaksi ohjelmaksi?
5. Voidaanko hallitusohjelmaa muuttaa kesken hallituskauden jos hallituksen tavoitteet tai toimintaympäristö muuttuvat? Miten mahdolliset muutokset toteutetaan?

2. Pääministerin asemasta

1. Mikä on pääministerin asema perustuslain mukaan?
2. Mitkä ovat pääministerin merkittävimmät toimivaltuudet käytännössä?

3. Valtioneuvoston rakenteesta

1. Onko valtioneuvosto yksi yhteinen departementteihin jakautunut virasto vai koostuuko se useasta itsenäisestä ministeriöstä? Jos valtioneuvosto koostuu useista itsenäisistä ministeriöistä, kuka koordinoi valtioneuvoston toimintaa ja miten yhteistyö ministeriöiden välillä (horisontaalisuus) on varmistettu? Miten helppoa (tai vaikeaa) on resurssien (määrärahat, henkilöstö) siirto ministeriöiden välillä?
2. Kuinka helposti istuva hallitus voi päättää, mitä ministeriöitä sillä on? Päätetäänkö ministeriöjaosta parlamentin säätämän lain tasolla vai valtioneuvoston asetuksella/ohjeella?
3. Mikä on ministeriön/departementin pääasiallinen tehtävä?
4. Valtion keskusvirastojen aseman lyhyt kuvaus. Miten keskusvirastoja ohjataan? Missä määrin keskusvirastot toimivat päätösten/säädösten valmistelijoina tai ovat siinä mukana?

4. Valtioneuvoston päätöksenteosta ja asioiden valmistelusta

1. Mistä asioista voi yksittäinen ministeri päättää ja toisaalta, mitkä asiat on päätettävä valtioneuvoston yhteisissä istunnoissa?
2. Montako päätöstä tehdään valtioneuvoston yhteisissä istunnoissa vuosittain?
3. Lyhyt kuvaus ministeriön johtamisesta. Kuka on ministeriön päällikkö? Onko ministeriöissä johtoryhmät?
4. Lyhyt kuvaus valtioneuvostossa päätettävien asioiden valmistelusta. Valmistellaanko asioita ministeriöiden ohella ministerityöryhmissä tai muissa valmisteluelimissä, kuten komiteoissa? Missä määrin valmistelun tueksi laaditaan politiikkaohjelmia tai lainsäädäntösuunnitelmia? Onko poikkihallinnollisia politiikkaohjelmia pidetty onnistuneina?

5. Onko käytössä virallisia "gatekeepereitä" (kuten kabinetteja tms.), jotka asettavat rajoituksia tai raameja ministerin omalla toimialallaan tekemille päätöksille tai arvioivat tällaisten päätösten kokonaisvaikutuksia?

5. Poliittisen johtamisen ja virkamiesjohtamisen suhteesta

1. Onko ministereillä apunaan poliittisia valtiosihteereitä? Jos on, onko jokaisella ministerillä valtiosihteeri vai nimitetäänkö ministereille valtiosihteerit jollakin muulla perusteella?
2. Onko hallituksella apunaan muita poliittisesti nimitettyjä avustajia? Jos on, montako heitä on?
3. Kuka on ylin virkamiesjohtaja ministeriössä (esim. kansliapäällikkö)? Mikä on toimivalta poliittisen valtiosihteerin ja ylimmän virkamiehen välillä? Toimiiko ylin virkamiesjohto alisteisessa asemassa suhteessa poliittiseen valtiosihteerin?
4. Säädetäänkö valtiosihteerin ja ylimmän virkamiesjohtajan tehtävistä perustuslaissa, laissa vai asetuksessa? Onko poliittisen johtamisen ja virkamiesjohtamisen välinen suhde nähty toimivaksi?

Lopuksi arvionne siitä, kuinka vakiintuneita valtioneuvoston organisatorinen rakenne, johtaminen ja päätöksentekomekanismit ovat? Onko tiedossa vireillä olevia muutosesityksiä nykyiseen tilanteeseen?

30.1.2014

**PARLAMENTAARISEN KOMITEAN ASETTAMINEN ARVIOIMAAN YHTENÄISEN
VALTIONEUVOSTON RAKENNETTA**

Valtioneuvosto on tänään 30.1.2014 asettanut parlamentaarisen komitean arvioimaan yhtenäisen valtioneuvoston rakennetta seuraavalla toimeksiannolla.

Tausta

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaisesti vuonna 2011 valtiovarainministeriö asetti valtion keskushallinnon uudistamistarpeita selvittävän hankkeen.

Hankkeen tehtävänä oli valmistella valtion keskushallinnon uudistamista seuraavin tavoittein:

- valtioneuvostossa toteutettava politiikka-, lainsäädäntö- ja resurssiohjaus tulisi yhtenäisemmäksi
- hallituksen strategisen näkemyksen toimeenpano ja vaikuttavuus julkisessa hallinnossa ja yhteiskunnassa vahvistuisi
- henkilöstön ja taloudellisten resurssien liikkuvuus lisääntyisi sekä yhtenäisen toimintakulttuurin syntyminen valtion hallinnossa edistyisi.

Hankkeen yhteydessä selvitettiin ministeriöhallintoa ja vaihtoehtoja nykyistä yhtenäisemmän valtioneuvostorakenteen luomiseksi kuitenkin siten, että ministereiden asemaa valtioneuvoston jäsenenä ja ministeriönsä toiminnan johtajina ei muuteta.

Hanke valmisteli myös ehdotuksen siitä, että valtioneuvostolle vahvistettaisiin oikeus päättää valtioneuvoston ja sen ministeriöiden organisaatioista.

Hallitus on kesäkuussa 2012 iltakoulussaan linjannut, että tavoitteena on muodostaa valtioneuvostosta toiminnallisesti ja taloudellisesti nykyistä yhtenäisempi rakenteellinen kokonaisuus seuraavasta hallituskaudesta 2015 alkaen.

Hallituspuolueiden puheenjohtajat ovat 9.8.2013 ja 8.11.2013 käsitelleet erityisesti ministeriöhallintoa koskevia ehdotuksia. Asian merkittävyyden ja laajakantoisuuden vuoksi asetetaan parlamentaarinen komitea arvioimaan yhtenäisen valtioneuvoston rakennetta siten, että komitean mahdolliset ehdotukset voidaan ottaa huomioon kevään 2015 hallitusneuvotteluissa. Siltä osin kuin uudistukset edellyttävät perustuslain muuttamista, ne voidaan käytännössä toteuttaa vasta 2020.

Tehtävät

Komitean tehtävänä on selvittää ja tehdä tarvittavat ehdotukset perustuslakiin ja muuhun lainsäädäntöön seuraavista asiakokonaisuuksista:

- 1) valtioneuvoston oikeus päättää organisaatiostaan ja resursseistaan,
- 2) valtioneuvoston kokonaisuus ja tehtävä rakenne,
- 3) valtioneuvoston suhde eduskuntaan,
- 4) valtioneuvoston ja sen ministeriöiden johtamismalli,
- 5) pääministerin asema ja hallituksen johtaminen,
- 6) muiden ministereiden asema ja toimivaltasuhteet,
- 7) poliittisen ja virkamiesjohtamisen suhde.

Osana yhtenäisempää valtioneuvostoa valmistellaan esitys valtion ylimmän johdon virka- ja tehtävä rakenteen uudistamisesta tavoitteena, että valtion ylimmät virat tulisivat valtioneuvoston yhteisiksi. Tämä uudistusmahdollisuus koskisi ministeriöissä osastopäälliköitä ja näitä ylempiä virkoja, kansliapäälliköitä sekä keskusvirastojen pääjohtajia, yhteensä noin 130 tehtävää. Hallituspuolueiden puheenjohtajat linjasivat, että mahdollinen ylimmän johdon uudistus ja sen poliittista linjausta vaativat yksityiskohdat käsitellään osana parlamentaarisen komitean työtä siten, että mikäli uudistus toteutetaan, hallituksen esitys on mahdollista antaa vielä tämän hallituskauden aikana.

Toimikausi

Komitean toimikausi on 1.2.2014 - 31.1.2015. Komitea valmistelee 31.8.2014 mennessä osamietinnön sisältäen jatkovalmistelun keskeisimmät linjaukset.

Valtion ylimmän johdon mahdolliseen virka- ja tehtävä rakenteen uudistamiseen liittyen komitea käsittelee hallituksen esityksen ja tekee tarvittavat muutosesitykset vuoden 2014 aikana siten, että hallituksen esitys on mahdollista antaa vielä tämän hallituskauden aikana.

Organisointi

Puheenjohtaja:

Kansanedustaja Tapani Mäkinen, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Jäsenet:

Kansanedustaja Sari Sarkomaa, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Kansanedustajat Tarja Filatov ja Johannes Koskinen, Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä

Kansanedustajat Arja Juvonen ja Kimmo Kivelä, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Kansanedustajat Kimmo Tiilikainen ja Anu Vehviläinen, Keskustan eduskuntaryhmä

Liikenneministeri Merja Kyllönen, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Kansanedustaja Stefan Wallin, Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Kansanedustaja Tuija Brax, Vihreä eduskuntaryhmä

Kansanedustaja Sari Palm, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Pysyvät asiantuntijat:

Alivaltiosihteeri Timo Lankinen, valtioneuvoston kanslia
 Lainsäädäntöneuvos Tuula Majuri, oikeusministeriö
 Professori Veli-Pekka Viljanen, Turun yliopisto
 Professori Jari Stenvall, Tampereen yliopisto

Sihteeristö:**Pääsihteeri**

Kansliapäällikkö Päivi Pietarinen, korkein hallinto-oikeus

Muu sihteeristö:

Lainsäädäntöjohtaja Pasi Järvinen, työ- ja elinkeinoministeriö
 Lainsäädäntöneuvos Markus Siltanen, valtiovarainministeriö
 Neuvotteleva virkamies Jarmo Huotari, valtiovarainministeriö
 Osastopäällikön sihteeri Satu Riiski, valtiovarainministeriö

Mikäli komitean jäsen pyytää eroa tehtävästä, esittelevän ministerin päätöksellä voidaan asettaa uusi henkilö tilalle sen ehdotuksesta, jota tehtävästä eronnut edusti.

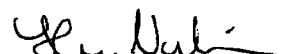
Työmuodot

Komitea voi asettaa jaostoja erityisten aiheiden selvittämiseksi ja nimetä asiantuntijoita jaostoihin.

Kustannukset

Komitean kustannukset maksetaan valtiovarainministeriön toimintamenomomentilta 28.01.01.12. Komiteaan ja sihteeristöön kuuluvalla maksetaan valtiovarainministeriön kokouspalkkiosuosituksen (VM/472/00.00.01/2012) mukaiset kokouspalkkiot. Valtionhallinnon ulkopuoliselle asiantuntijalle voidaan maksaa erillinen palkkio, jonka valtiovarainministeriö hyväksyy.

Hallinto- ja kuntaministeri

 Henna Virkkunen

Osastopäällikkö,
 valtion työmarkkinajohtaja

 Juha Sarkio

JAKELU

Komitean puheenjohtaja, jäsenet, asiantuntijat ja sihteeristö
 Hankerekisteri

TIEDOKSI

Ministeriöt